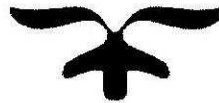

نقش نیایش در سلامت معنوی و شفای بیماران
از منظر قرآن و حدیث

دکتر سهیلا خزاعی

فوق تخصص بیماری‌های عفونی کودکان
عضو هیأت علمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه علوم پزشکی مشهد

سرشناسه	:	خرزاعی، سهیلا، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	:	نقش نیایش در سلامت معنوی و شفای بیماران از منظر قرآن و حدیث/ سهیلا خزاعی؛ ویراستار فنی: طبیه مهران پور؛ ناظر ویراستار: لعلیا هاشمی اقدام.
مشخصات نشر	:	تهران: نوشناخت، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۸۶ ص.
شابک	:	978-964-8366-60-0
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبأ
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	شفأ -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Healing -- Religious aspects -- Islam شفای روحی -- احادیث Spiritual healing -- Hadiths شفأ در قرآن Healing in the Qur'an
رده‌بندی کنگره	:	BP۲۶۶
رده‌بندی دیوپی	:	۲۹۷/۷۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۰۳۲۵۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبأ

نقش نیایش در سلامت معنوی و شفای بیماران از منظر قرآن و حدیث

دکتر سهیلا خزاعی

فوق تخصص بیماری‌های عفونی کودکان

عضو هیأت علمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشکاه علوم پزشکی مشهد

ویراستار فنی: طبیه مهران پور ناظر ویراستار: لعلیا هاشمی اقدام

صفحه‌آرا: لعلیا هاشمی اقدام

ناظر چاپ: معصومه فاطمی گرکانی

ناشر: انتشارات نوشناخت

چاپ نخست: زمستان ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۳۲۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر محفوظ است.

نوشناخت

۰۹۲۲۱۵۰۸۷۳۴

www.noshenakht.com

info@noshenakht.com

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
نیایش راهی برای خداگونگی	۱۷
مقدمه	۱۹

فصل اول: مفاهیم عام نیایش

نیایش و نقش شفا دهنده دعا	۲۳
مخالف نبودن با سنن تکوین و تشریع	۳۰
تأثیرات دعا و نیایش	۳۸
نیازهای مؤثر در تقویت یا تحلیل بعد روانی فرد	۴۵
۱- نیاز به داشتن هدف در زندگی	۴۵
۲- نیاز به عشق و ایثار	۴۵
۳- نیاز به امید و خلاقیت	۴۶
انسان و رابطه وی با خدا	۴۷
راه‌های انس با خدا	۵۵
۱- عبادت‌های رسمی (نماز، روزه، حج و...)	۵۵
۲- مناجات	۵۵
نیایش در قرآن	۵۶
تعریف دعا	۵۸
اهمیت دعا	۵۸
حضور قلب و اخلاص	۶۰

فصل دوم: آثار دعا و نیایش

آثار دعا و نیایش	۶۵
۱- آشنایی با معارف الهی	۶۵
۲- آرامش درونی	۶۶
۳- نجات و رهایی از مشکلات	۶۷

۶۷	۴- تحصیل نعمت‌های الهی.....
۶۸	۵- منزلت نزد پروردگار.....
۶۹	۶- شفای درد و بیماری.....
۶۹	۷- دفع بلاها.....
۷۰	نگاهی به دعا در قرآن.....
۷۱	ادب در دعا.....
۷۲	شرایط استجاب دعا.....
۷۲	انس دائمی با دعا.....
۷۳	طلب مغفرت و رحمت.....
۷۳	دعا برای سعادت دنیا و آخرت.....
۷۳	دعا برای نسلی پاک.....
۷۳	دعا برای پدر و مادر.....
۷۴	دعا برای سلامت نفس.....
۷۴	طلب توفیق در برپایی عبادات.....
۷۵	نتیجه.....
۷۹	آثار دعا.....
۷۹	۱. آرامش.....
۷۹	۲. نزدیکی به خداوند متعال.....
۷۹	۳. جلب رحمت الهی.....
۷۹	۴. دوری از بلاها.....
۷۹	۵. شفای هر درد.....

فصل سوم: آداب و شیوه دعا

۸۳	آداب و شیوه دعا.....
۸۳	۱. با نام خداوند شروع کردن.....
۸۳	۲. مدح و ستایش خداوند.....

۳.	ذکر صلوات بر محمد (ص) و خاندان پاکش	۸۳
۴.	شفیع قرار دادن صالحان و توسل به اولیا	۸۳
۵.	اقرار و اعتراف به گناه	۸۳
۶.	نتیجه گناه نبودن مورد دعا	۸۳
۷.	دو رکعت نماز خواندن	۸۴
۸.	رو به قبله ایستادن و دست به سوی خدا بلند کردن	۸۴
۹.	حاجت خود را نام بردن	۸۴
۱۰.	پنهانی بودن دعا	۸۴
۱۱.	دعای گروهی	۸۴
۱۲.	دعا کردن برای همه	۸۴
۱۳.	مأیوس نشدن از قبولی دعا	۸۵
۱۴.	استغفار	۸۵
۱۵.	صدقه دادن	۸۵
۱۶.	انتخاب اوقات مناسب برای دعا	۸۵
۱۷.	انتخاب مکان و اوقات شریف برای دعا	۸۵
	مکان‌های شریف برای دعا	۸۵
	توجه به نکات زیر در نیایش	۸۹
۱-	دعا موجب نزدیکی به خدا	۸۹
۲-	خشنودی خدا و استجابیت دعا	۸۹
۳-	دعا هنگام آسایش	۸۹
۴-	دعا در غیاب دیگران	۸۹
۵-	دعا هنگام رقت قلب	۸۹
۶-	استجابیت دعا با مال حلال	۹۰
۷-	علت تأخیر در استجابیت دعا	۹۰
۸-	ناامیدی از مردم و اجابت خواسته‌ها	۹۰
۹-	علت برآورده نشدن دعاها	۹۰

- ۹۱- برطرف کردن گرفتاری مردم و استجاب دعا ۹۱
- ۹۱- دعا تنها از بین برنده درد و بیماری ۹۱
- ۹۲- حق نیکوکار؛ دعا برای او ۹۱
- ۹۳- نافرمانی از والدین موجب حبس دعا ۹۱
- ۹۴- دعا نزد قبر امام حسین (ع) ۹۲
- ۹۵- عدم امر به معروف و مستجاب نشدن دعا ۹۲
- ۹۶- نماز شب مایه استجاب دعا ۹۲
- ۹۷- حلال خوری و استجاب دعا ۹۳
- ۹۸- عاجزترین مردم؛ ناتوان در دعا ۹۳
- ۹۹- دعای سریع الاجابه ۹۳
- ۲۰- یقین به استجاب دعا ۹۳
- ۲۱- دعایی که رد نمی شود ۹۴
- ۲۲- مهلت به تنگدست و استجاب دعا ۹۴
- ۲۳- علت تأخیر یا تعجیل در استجاب دعا ۹۴
- ۲۴- دعای روزه داران ۹۴
- ۲۴- دعای هنگام سختی ۹۴
- ۲۵- اجابت دعا ۹۴

فصل چهارم: موانع و علل عدم استجاب دعا

- ۹۷- موانع استجاب دعا ۹۷
- ۹۷- ظلم ۹۷
- ۹۷- ظلم و حق الناس ۹۷
- ۹۷- با حکمت الهی منافات داشته باشد ۹۷
- ۹۸- درخواست غیر ممکن ۹۸
- ۹۸- علل عدم استجاب دعا ۹۸
- ۱۰۰- نسبت دعا به عبادت چیست؟ ۱۰۰

- ۱۰۰..... حال کسی که از دعا کردن ناتوان باشد، چگونه است؟
- ۱۰۰..... دعا کلید چه گنجینه‌هایی است؟
- ۱۰۱..... دعا کردن چه فایده‌ای دارد؟
- ۱۰۱..... آیا می‌توان با دعا کردن، بلا را دفع کرد؟
- ۱۰۱..... دعا کردن قبل از رسیدن بلا چه ثمره‌ای دارد؟
- ۱۰۲..... آیا بسیار دعا کردن خوب است؟
- ۱۰۲..... آیا چیزهای کم‌ارزش را هم از خدا باید خواست؟
- ۱۰۲..... امام سجاده^(ع) در دعا چه از خدا می‌خواست؟
- ۱۰۳..... استغفار کردن چه اثری دارد؟
- ۱۰۳..... چرا باید دعا کرد؟
- ۱۰۳..... چه موقع دعا کنیم؟
- ۱۰۴..... چرا بعضی از دعاها مستجاب نمی‌شود؟
- ۱۰۴..... چه دعایی رد نمی‌شود؟
- ۱۰۵..... چه دعایی نافرجام است؟
- ۱۰۵..... چه کسانی را در دعا کردن واسطه و شفیع قرار دهیم؟
- ۱۰۵..... چگونه دعا کنیم؟
- ۱۰۶..... رسول خدا^(ص) با چه حالتی دعا می‌کرد؟
- ۱۰۶..... چقدر از خدا بخواهیم؟
- ۱۰۶..... چه چیزهایی از خدا بخواهیم؟
- ۱۰۷..... چه دعایی به اجابت نزدیک‌تر است؟
- ۱۰۷..... دعای پنهانی بهتر است یا دعای آشکار؟
- ۱۰۷..... اصرار بر دعا چه نقشی در استجابات دارد؟
- ۱۰۷..... چه چیزهایی را نباید از خدا خواست؟
- ۱۰۸..... نسبت دعا به عبادت چیست؟
- ۱۰۸..... عجله کردن در دعا چیست؟
- ۱۰۸..... چه کسی حاجتش قبل از دعا کردن برآورده می‌شود؟

- ۱۰۸ چه حکمت‌هایی در تأخیر استجابت دعاست؟
- ۱۰۹ آداب دعا کردن کدام است؟
- ۱۱۰ دعای مؤمن به چه صورت‌هایی مستجاب می‌شود؟
- ۱۱۶ دعای فرشتگان
- ۱۱۶ راهی برای زیاد شدن روزی

فصل پنجم: ذکر، انواع و شرایط آن

- ۱۲۵ مفهوم ذکر
- ۱۲۵ ارزش ذکر
- ۱۲۷ حقیقت ذکر خداوند
- ۱۲۸ سرچشمه ذکر خدا
- ۱۳۰ اقسام ذکر
- ۱۳۰ الف) ذکر لفظی و زبانی
- ۱۳۰ ۱) ذکر جلی و آشکار
- ۱۳۰ ۲) ذکر خفی و پنهان
- ۱۳۱ ب) ذکر قلبی
- ۱۳۲ ۱) ذکر خداوند در حالات عادی و معمولی
- ۱۳۲ ۲) ذکر خدا هنگام مصیبت
- ۱۳۲ ۳) یاد خدا در برخورد با حلال و حرام الهی
- ۱۳۴ ۴) مراتب کمی ذکر خدا
- ۱۳۴ ۱. ذکر قلیل
- ۱۳۴ ۲. ذکر کثیر
- ۱۳۵ ۳. ذکر دائم
- ۱۳۷ شرایط ذکر
- ۱۳۷ ۱. به کار گرفتن عقل و اندیشه
- ۱۳۷ ۲. برخورداری از معرفت و شناخت کافی
- ۱۳۷ ۳. داشتن روحیه تسلیم

۱۳۷.....	۴. استقامت در ادامه راه.....
۱۳۸.....	۵. انابه.....

فصل ششم: آداب، مواضع، آثار و موانع ذکر

۱۴۱.....	آداب ذکر.....
۱۴۱.....	۱. اخلاص.....
۱۴۱.....	۲. تضرع.....
۱۴۱.....	۳. خواندن اذکار وارده.....
۱۴۱.....	۴. اخفاء.....
۱۴۱.....	۵. همت بلند.....
۱۴۱.....	مواضع ذکر.....
۱۴۲.....	۱. بعد از اتمام نماز.....
۱۴۲.....	۲. در هنگام معصیت.....
۱۴۲.....	۳. در هنگام خشم.....
۱۴۲.....	۴. در هنگام روبه‌رو شدن با حرام‌ها.....
۱۴۲.....	۵. در هنگام رویارویی با دشمن.....
۱۴۲.....	۶. در هنگام قضاوت و داوری.....
۱۴۲.....	۷. در بازار و محل کار و کسب.....
۱۴۲.....	۸. در هنگام برخورد با لذت‌ها و خوشی‌ها و نعمت‌ها.....
۱۴۲.....	۹. در هنگام قرار گرفتن در میان غافلین.....
۱۴۳.....	۱۰. هنگام صاعقه.....
۱۴۳.....	۱۱. در هنگام صبح و شب و بعد از صبح و عصر.....
۱۴۳.....	آثار ذکر خدا.....
۱۴۳.....	۱. آرامش خاطر.....
۱۴۳.....	۲. آبادی دل.....
۱۴۴.....	۳. زنده‌دلی.....

۱۴۴	۴. محبوبیت نزد پروردگار متعال
۱۴۴	۵. انس با خداوند
۱۴۴	۶. همنشینی خداوند متعال با انسان
۱۴۴	۷. روشنی دل‌ها
۱۴۵	۸. روشن‌بینی
۱۴۵	۹. شرح صدر
۱۴۵	۱۰. یاد نمودن خدا از انسان
۱۴۵	۱۱. تغذیه روحی
۱۴۵	۱۲. زندگی گوارا و ماندگار
۱۴۵	۱۳. آبادی اوقات
۱۴۶	۱۴. برآورده شدن حاجت‌ها بدون مطرح کردن آنها
۱۴۶	۱۵. رفع گرفتاری‌ها و بلاها
۱۴۶	۱۶. خوشنامی
۱۴۶	۱۷. ارزش بخشیدن به سخن
۱۴۷	۱۸. نجات از آتش جهنم و دخول در بهشت
۱۴۷	موانع ذکر
۱۴۷	۱. هوای نفس
۱۴۸	۲. زندگی مادی دنیا
۱۴۸	۳. مال و فرزند
۱۴۸	۴. دوستان ناهل و گمراه
۱۴۸	۵. شیطان
۱۴۹	۶. حالت غفلت و بی‌خبری
۱۴۹	۷. قساوت پرخوری
۱۴۹	۸. سستی اراده
۱۴۹	۹. مستی سیری
۱۴۹	۱۰. غلغله حاصل از قدرت

۱۴۹	۱۱. اشتغال به ذکر دیگران
-----	--------------------------

فصل هفتم: مصادیق ذکر خدا

۱۵۳	مصادیق ذکر خدا
۱۵۳	۱. نماز
۱۵۴	۲. قرآن
۱۵۵	۳. اذکار لفظی
۱۵۶	۱. تسبیح
۱۵۷	۲. تمحید
۱۵۷	۳. تهلیل
۱۵۸	الف) نابودی گناهان
۱۵۸	ب) بهای بهشت
۱۵۸	ج) کاشته شدن درخت در بهشت برای انسان
۱۵۸	۴. تکبیر
۱۵۸	۵. استغفار
۱۵۹	الف) نابودکننده گناهان
۱۵۹	ب) جلادهنده دل‌ها
۱۵۹	ج) برطرف‌کننده غم و اندوه
۱۵۹	د) رسیدن به روزی غیرمنتظره
۱۵۹	هـ) رفع بلا
۱۵۹	۶. صلوات
۱۶۰	۷. تسبیح حضرت فاطمه زهرا (س)
۱۶۱	۸. شهادتین
۱۶۱	۹. حَوْقَلَه
۱۶۱	۱۱. ذکر یونسیه

فصل هشتم: اسماء الحسنی

۱۶۵	اسمای حُسَنی
۱۶۵	۱) اللّٰه

۱۶۵	 (۲) الاول
۱۶۵	 (۳) الاخر
۱۶۵	 (۴) باقی
۱۶۵	 (۵) بصیر
۱۶۵	 (۶) باعث
۱۶۶	 (۷) باسط
۱۶۶	 (۸) بدیع
۱۶۶	 (۹) باطن
۱۶۶	 (۱۰) تَوَاب
۱۶۶	 (۱۱) جَبَّار
۱۶۶	 (۱۲) جلیل
۱۶۶	 (۱۳) جمیل
۱۶۶	 (۱۴) جامع
۱۶۷	 (۱۵) حکیم
۱۶۷	 (۱۶) حق
۱۶۷	 (۱۷) حفیظ
۱۶۷	 (۱۸) حسیب
۱۶۷	 (۱۹) حی
۱۶۷	 (۲۰) حَکَم
۱۶۷	 (۲۱) حصید
۱۶۷	 (۲۲) حلیم
۱۶۸	 (۲۳) جواد
۱۶۸	 (۲۴) تواب
۱۶۸	 (۲۵) جنبیر
۱۶۸	 (۲۶) خامض
۱۶۸	 (۲۷) خیرالناصرین

۱۶۸		(۲۸) رحیم
۱۶۸		(۲۹) رحمن
۱۶۸		(۳۰) ربّ
۱۶۸		(۳۱) رؤوف
۱۶۹		(۳۲) رازق
۱۶۹		(۳۳) رقیب
۱۶۹		(۳۴) رافع
۱۶۹		(۳۵) ذوالجلال و الاکرام
۱۶۹		(۳۶) سمیع
۱۶۹		(۳۷) سلام
۱۶۹		(۳۸) صمد
۱۶۹		(۳۹) صبور
۱۶۹		(۴۰) ظاهر
۱۷۰		(۴۱) علیم
۱۷۰		(۴۲) عزیز
۱۷۰		(۴۳) عظیم
۱۷۰		(۴۵) العفو
۱۷۰		(۴۶) غنی
۱۷۰		(۴۷) غفّار
۱۷۰		(۴۸) غفور
۱۷۰		(۴۹) فتّاح
۱۷۰		(۵۰) قابض
۱۷۱		(۵۱) قهّار
۱۷۱		(۵۲) قادر
۱۷۱		(۵۳) قویّ
۱۷۱		(۵۴) قدیم

۱۷۱		۵۵) قَیُّوم
۱۷۱		۵۶) قَدَّوس
۱۷۱		۵۷) کبیر
۱۷۱		۵۸) کریم
۱۷۱		۵۹) محسن
۱۷۲		۶۰) مجیب
۱۷۲		۶۱) مقسط
۱۷۲		۶۲) منتقم
۱۷۲		۶۳) محیی
۱۷۲		۶۴) معیت
۱۷۲		۶۵) مُبدئ
۱۷۲		۶۶) مُحص
۱۷۲		۶۷) مُقیت
۱۷۲		۶۸) مانع
۱۷۲		۶۹) مَنان
۱۷۳		۷۰) مجید
۱۷۳		۷۱) مَلِک
۱۷۳		۷۲) مؤمن
۱۷۳		۷۳) متکبر
۱۷۳		۷۴) متین
۱۷۳		۷۵) مهیم
۱۷۳		۷۶) نور
۱۷۳		۷۷) لطیف
۱۷۳		۷۸) واسع
۱۷۴		۷۹) ودود
۱۷۷		فهرست منابع

نیایش راهی برای خداگونگی

انسان از بدو تولد تا به امروز در خلوت و جلوت درصدد نیایش به موجودی بوده که تصور می‌کرد قوایی به مراتب بیشتر و قوی‌تر از او داشته است. این موجود گاه تحت عنوان خدا مطرح بوده و گاه نیز تحت عنوان توتم و فتیش و مانا و نیروهای غیبی مطرح بوده است. هرچه باشد انسان قدیم و جدید تصور می‌کرد و تصور می‌کند که بدون نیایش نمی‌تواند به زیستی آرام و دلپذیر دست یابد. از این نظر ادیان از هر نوعی بودند مورد اقبال و استقبال آدمیان در طول تاریخ قرار گرفته‌اند و همین امر هم استمرار حیات آنها را ضمانت کرده است.

نیایش مصادیق مختلفی دارد که از میان آنها می‌توان به نماز، روزه، دعا، مناجات، شکوه و ... اشاره کرد که هر کدام در نزدیکی انسان به معبود دارای نقش بوده می‌توانند ضمن فراهم آوردن نزدیکی انسان به معبود، آرامش و سبکی روح را برای او فراهم آورند. اگر انسان بتواند این نیایش را به‌طور طبیعی و به‌دور از اجبار و الزام و احیاناً ریاکاری انجام دهد بخشی از بهشت معهود را در همین دنیا به‌دست آورد و آرامشی احساس کند که در هیچ حالت دیگر نمی‌تواند آن را حاصل کند. ضمن اینکه این نیایش می‌تواند زمینه‌ساز سلامتی و رهایی انسان از رنج‌های گوناگون و برخی دردها را فراهم آورد.^۱ جالب اینکه برخی از پژوهشگران ناباورمند به خدا و دین درستی این ادعاها را در پژوهش‌ها و درمانگری‌های خود به اثبات رسانده‌اند.^۲

درباره موضوع نیایش آثاری زیادی نوشته شده که هر کدام ارزش خاص خود را دارند اما در این میان به‌تازگی اثری فراهم آمده که به‌لحاظ نویسنده‌اش از اهمیت زیادی برخوردار است. سرکارخانم دکتر سهیلا خزاعی متخصص کودکان این مهم را به انجام رسانده که نشان از اهمیت

^۱ نک: قنبری، بخشعلی، رهایی از رنج در کلام علی(ع)، تهران، نشر نوشتاخت.

^۲ نک: یالوم، اروین، روان درمانی انگیزستانسیال، تهران، نشر نی.

موضوع دارد. این پزشک بزرگوار به‌رغم مشغله‌های فراوان در حوزه پزشکی این اثر به‌وجود آورده‌اند که نشان از توجه ایشان به اهمیت معنویت در زندگی انسان دارد. راقم این سطور توفیقات بیشتر ایشان را از خداوند متعال خواستار است.

توفیق از اوست.

بخشعلی قنبری

دی ماه ۱۴۰۱

مقدمه

به نام خدایی که آفرید جهان را، انسان را، عقل را، علم را، معرفت را و عشق را. سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درخشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمر و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

هنگامی که بندگان من از تو سؤال کردند، بگو من نزدیکم. دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا می خواند، پاسخ می گویم. (سوره بقره - آیه ۱۸۶)

در شرایطی که جهان مدرن، بشریت را هر روز بیشتر از روز قبل با بحران ها روبه رو می کند و به جهت غفلت انسان از حقایق قدسی عالم، امکان عبور از بحران ها برایش دشوار شده است، انسان ها بیش از پیش به جهت ذات خدا جویشان متوجهی دعا و انس با خداوند گشته اند.

دعا درخواست از خداوند سبحان و ایجاد ارتباط با اوست. در دعا انسان با خدا راز و نیاز کرده و از او درخواست کمک و مساعدت برای کسب فیض و سعادت مندی می کند. رابطه ای که میان انسان و خدا وجود دارد، رابطه ای شگفت انگیز است. وقتی انسان محتاج و فقیر است و حتماً باید در جهت خدا تلاش کند و به سوی خدا برود و در جستجوی وسایلی باشد که او را به خدا نزدیک گرداند، در اکثر اوقات دیده می شود که عکس آن رخ می دهد؛ یعنی خدا انسان را می خواند و به او دوستی می ورزد، درحالی که انسان استجابت را رها می کند و به سبب فشار هوس ها و شهوات و لذت های زندگی از خدا دور می شود.

امروزه محققین و دانشمندان در جستجوی یافتن شیوهی تأثیرات درمانی متأثر از مذهب و معنویت و پیدا کردن راه های علمی و عملی برای استفاده از این روش درمانی هستند. دعا و نیایش از مهم ترین اقدامات مذهبی-معنوی است که هرچند تاریخچه هزاران ساله دارد، نتایج اکثریت قریب به اتفاق مطالعات، حاکی از تأثیر مثبت آن، در بازگشت سلامت بیماران بوده و

پژوهشگران لزوم استفاده از مراسم معنوی را در کنار درمان‌های طبی، جهت کنترل و درمان بیماری‌ها پیشنهاد می‌کنند.

حافظ مراد می‌طلبد از دعا: «یا رب دعای خسته‌دلان مستجاب کن».

دکتر آلکسیس کارل می‌گوید: «نیایش؛ اصولاً کشش روح به‌سوی کانون غیرمادی جهان است. به‌طور معمول، نیایش عبارت است از تضرع و ناله مضطربانه و طلب یاری و استعانت، و گاهی یک حالت کشف و شهود روشن و آرام درونی و مستمر و دورتر از اقلیم همه محسوسات است. به عبارت دیگر می‌توان گفت که نیایش؛ پرواز روح به‌سوی خداست یا حالت پرستش عاشقانه نسبت به آن مبدائی است که معجزه حیات از او سر زده است و بالأخره نیایش؛ نمودار کوشش انسان است برای ارتباط با آن وجود قادر و زیبا که تنها با چشم دل، دیده می‌شود؛ یعنی، آفریدگار همه هستی».

انسان فطرتاً به‌سوی ارتباط با مبدأ کمال متمایل است؛ چرا که کشش فطری در درون انسان او را به‌سوی بی‌نهایت سوق می‌دهد. این تمایل نامحدود به غیر از ارتباط با کمال مطلق و نیروی بی‌انتهای خالق هستی اقناع نمی‌شود. عبادت و دعا و نیایش بهترین راه شکوفایی این تمایل فطری و استعداد درونی انسان است. در این مبحث به بحث پیرامون رابطه انسان با خدا و همچنین نیایش‌های او از منظر قرآن و حدیث می‌پردازیم.

اثر حاضر در هشت فصل تنظیم شده است که عبارتند از: فصل اول: مفاهیم عام نیایش؛ فصل دوم: آثار دعا و نیایش؛ فصل سوم: آداب و شیوه دعا؛ فصل چهارم: موانع و علل عدم استجاب دعا؛ فصل پنجم: ذکر، انواع و شرایط آن؛ فصل ششم: آداب، مواضع، آثار و موانع ذکر؛ فصل هفتم: مصادیق ذکر خدا؛ فصل هشتم: اسماء الحسنی.

سپاس فراوان از استاد فرهیخته جناب آقای دکتر قنبری که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی‌های کارساز و سازنده بارور ساختند.

در آخر از مدیریت محترم و دست‌اندرکاران محترم نشر نو شناخت به‌ویژه سرکار خانم لعیلا هاشمی اقدم که زحمت چاپ و نشر این کتاب را برعهده گرفتند، قدردانی و سپاسگزاری می‌کنم.

سهیلا خزایی

زمستان ۱۴۰۱